

Onderwerp

Analyse beoordeling Anderstalig onderwijs.

Datum

26 Januari 2023

Versie

1.0

1. Inleiding

De Minister heeft de Kamer medegedeeld dat hij de NVAO zal verzoeken te rapporteren over de wijze waarop de opleidingstaal in de afgelopen periode is beoordeeld en tot welke conclusies dit heeft geleid.

Hieronder volgt na een korte schets van hoe opleidingsaccreditatie werkt in Nederland, de rapportage met toelichting.

2. Korte schets werking accreditatie

De Nederlands-Vlaamse accreditatieorganisatie is ontstaan uit de afspraken (2002) van de Europese ministers van Onderwijs om te komen tot een Europese Hoger onderwijsruimte (EHEA). Afsproken werd in de EHEA een bachelor-masterstructuur in het hoger onderwijs in te voeren en een onafhankelijk accreditatiestelsel te introduceren. De bachelor-masterstructuur is ingevoerd om de opleidingen in het hoger onderwijs in Europa beter met elkaar te kunnen vergelijken. Het accreditatiestelsel is ingevoerd om de kwaliteit van het hoger onderwijs te toetsen en te waarborgen. De wijze waarop accreditatie moet worden uitgevoerd, is vastgelegd in de European Standards and Guidelines¹ (ESG). Uit de ESG vloeit voort dat accreditatie wordt gebaseerd op een onderzoek door onafhankelijke panelleden (visitatie). Onafhankelijk van de te beoordelen opleiding maar ook onafhankelijk ten opzichte van de accreditatieorganisatie.

¹ De NVAO wordt zelf elke vijf jaar extern beoordeeld op het voldoen aan de ESG door een panel van deskundigen ingesteld door de European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA). Een positief advies wordt doorgestuurd naar het European Quality Assurance Register for Higher Education (EQAR). EQAR is het officiële register binnen de EHEA van kwaliteitszorg-organisaties die in ruime mate voldoen aan de ESG.

Accreditatie is niet hetzelfde als visitatie. Visitatie is de term voor het onderzoek uitgevoerd door een onafhankelijk en deskundig panel. Het panel voldoet in zijn totaliteit aan zes deskundigheidsvereisten en elk panellid is onafhankelijk ten opzichte van de te beoordelen opleiding (waar opleiding staat kan dit ook een instelling zijn). Een panel bestaat uit vier tot vijf personen, inclusief een student, en wordt ondersteund door een onafhankelijk secretaris en of procescoördinator.

Een visitatie start met een door de opleiding of instelling geschreven zelfstudie waarin wordt beschreven hoe de opleiding zich verhoudt tot de standaarden die zijn vastgelegd in het accreditatiekader. Het panel bestudeert de zelfevaluatie en bezoekt vervolgens de opleiding voor gesprekken met relevante betrokkenen, waaronder het management, docenten, studenten, examencommissie, werkveld en alumni. Op basis van de zelfstudie en het bezoek, vormt het panel een oordeel dat wordt vastgelegd in een rapport dat de opleiding stuurt aan de NVAO voor accreditatie. Voor het opstellen van het oordeel zijn beslisseregels vastgelegd in het accreditatiekader. Het panel beschrijft zijn bevindingen per standaard, geeft daarbij een motivering voor zijn oordeel en legt het oordeel vast.

De NVAO beoordeelt of het oordeel van het panel navolgbaar is en consistent met oordelen van andere panels. In het algemeen geldt dat als het panel geen specifieke opmerkingen maakt over een aspect van een standaard, er wordt aangenomen dat dat specifieke aspect de goedkeuring heeft van het panel. Daar waar het rapport voor de NVAO onduidelijk is, wordt via de opleiding (eigenaar van het rapport) contact opgenomen met het panel voor verdere toelichting. Afhankelijk van de toelichting bestaat de mogelijkheid dat de NVAO afwijkt van het oordeel van het panel maar daarin is de NVAO terughoudend. In werken met 'peerreview', zijn het de onafhankelijke deskundigen die een inhoudelijke beoordeling uitvoeren. De NVAO staat als organisatie op afstand van de inhoud en de inhoudelijke beoordeling en bewaakt het proces, de navolgbaarheid van adviezen en de consistentie. Dit geldt ook voor de specifieke aspecten onderwijstaal, de naam van de opleiding en de taalbeheersing door docenten,

Een accreditatiebesluit kan positief, positief onder voorwaarden of negatief zijn. Bij positief onder voorwaarden stelt de NVAO nadere voorwaarden en een termijn waarbinnen aan die voorwaarden moet zijn voldaan (max. 2 jaar). Bij een negatief accreditatiebesluit (en indien beroep tegen dit besluit wordt afgewezen) dient de opleiding te worden stopgezet.

Een accreditatiebesluit is voor nieuwe opleidingen zes jaar geldig. Wanneer de nieuwe opleiding wordt verzorgd door een instelling die geen positieve accreditatie op instellingsniveau heeft (ITK), dan is een tussentijdse toets na drie jaar van toepassing. Als een nieuwe opleiding na zes jaar opnieuw wordt geaccrediteerd dan geldt de accreditatie voor onbepaalde tijd. Overigens moet de geaccrediteerde opleiding dan nog steeds in een cyclus van zes jaar extern beoordeeld en erkend worden.

Accreditatie is een keurmerk van de overheid en geldt binnen de EHEA (en daarbuiten) als een waarborg dat de kwaliteit van de opleiding voldoet aan de gewenste internationale kwaliteit. In Nederland is accreditatie eveneens een voorwaarde voor de bekostiging/financiering van een AD-, bachelor- of masteropleiding door de overheid, voor het recht van instellingen om erkende diploma's af te geven en voor het toekennen van studiefinanciering aan studenten.

3. Aandachtspunten met betrekking tot de rapportage

De minister heeft de NVAO gevraagd te rapporteren over de wijze waarop onderwijs in een andere taal wordt beoordeeld door panels die de visitaties uitvoeren bij opleidingen in het hoger onderwijs. In het accreditatiekader, dat gebruikt wordt voor de beoordeling van die opleidingen, is sinds 2018 opgenomen dat:

- Als het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, de opleiding deze keuze motiveert.
- Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren.

Er is op verzoek specifiek gekeken naar de rapporten van opleidingen in de domeinen Psychologie, Communicatie, Politicologie en Media. Ter controle is gekeken naar een aantal rapporten uit andere domeinen, zoals bv. Economie, Taal en Cultuur, Natuurkunde, Landbouw en dan specifiek naar de rapporten van opleidingen waar de voertaal Engels is. (controlegroep)

Het beoordelingskader 2018 is eind december 2018 vastgesteld. Omdat lopende visitaties niet per direct omschakelen naar het nieuwe kader zijn de eerste rapportages gebaseerd op het accreditatiekader 2018 beschikbaar vanaf medio 2019. Het aantal dossiers waar de beoordeling is gebaseerd op Kader 2018 is nog zeer beperkt. Daardoor is de set met bruikbare rapporten (te) beperkt voor een volwaardige analyse. Om het aantal rapporten te vergroten is ervoor gekozen om daarnaast een steekproef te nemen van rapporten van opleidingen die in de afgelopen vijf jaren zijn beoordeeld met het accreditatiekader 2016.

Bij opleidingen waarvan meerdere rapporten beschikbaar zijn, vanwege meerdere procedures, is het meest recente en meest inzichtelijke (i.r.t. de onderzoeksvragen) rapport geselecteerd.

Aan het eind van het rapport is een aantal citaten uit visitatierapporten opgenomen waaruit zichtbaar wordt hoe panels rapporteren over onderwijstaal.

De onderzoeksvragen voor dit onderzoek zijn:

1. Bij hoeveel visitaties van nieuwe en bestaande opleidingen was de opleiding anderstalig?
2. Welke motivering geven de opleidingen voor de keuze voor anderstalig onderwijs en welke argumenten zijn er gegeven?
3. Wat is er gerapporteerd over de taalbeheersing van de docenten?

4. Analyse

Antwoord 1

Bij hoeveel visitaties van nieuwe en bestaande opleidingen was de opleiding anderstalig?

a. Psychologie

- In het domein Psychologie zijn in totaal 49 rapporten geanalyseerd. Hieruit blijkt dat de onderwijstaal in 39% van de opleiding Nederlands is, en dat in 30% de onderwijstaal Nederlands/Engels is en in 30% Engels is.
- In dit cohort zijn 3 nieuwe opleidingen aangevraagd die zijn beoordeeld met het accreditatiekader 2018. Twee van deze opleidingen hebben Engels als onderwijstaal en 1 Nederlands.

b. Communicatie

- In het domein Communicatie zijn in totaal 78 rapporten geanalyseerd. Hieruit blijkt dat de onderwijstaal in 64% van de opleidingen Nederlands is, en dat in 18% de onderwijstaal Nederlands/Engels is en in 18% Engels.
- In dit cohort zijn 2 nieuwe opleidingen aangevraagd die zijn beoordeeld met het accreditatiekader 2018. Beide opleidingen hebben Nederlands als onderwijstaal.

c. Politiek

- In het domein Communicatie zijn in totaal 13 rapporten geanalyseerd. Hieruit blijkt dat de onderwijstaal in 31% van de opleidingen Nederlands is, en dat in 69% de onderwijstaal Engels is.
- In dit cohort zijn geen nieuwe opleidingen aangevraagd die zijn beoordeeld met het accreditatiekader 2018.

d. Media

- In het domein Communicatie zijn in totaal 35 rapporten geanalyseerd. Hieruit blijkt dat de onderwijstaal in 31% van de opleidingen Nederlands is, en dat in 23% de onderwijstaal Nederlands/Engels en in 46% de onderwijstaal Engels is.
- In dit cohort zijn 5 nieuwe opleidingen aangevraagd die zijn beoordeeld met het accreditatiekader 2018. Drie opleidingen hebben Nederlands als onderwijstaal en twee Engels.

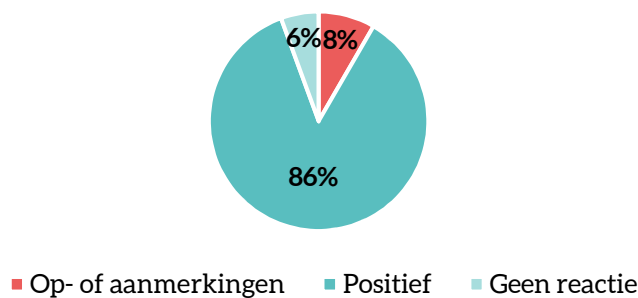
e. Controlegroep

In de controlegroep zijn 36 opleidingen geselecteerd die worden aangeboden met de onderwijstaal Engels. Hieronder het overzicht van de sectoren en het type opleidingen die zijn geselecteerd. Al deze opleidingen zijn beoordeeld met het accreditatiekader 2018. Het betreft 19 accreditaties bestaande opleidingen en 17 accreditaties nieuwe opleidingen.

Verhouding sector		Verhouding onderwijs	
Sector	Aantal	Type onderwijs	Aantal
Economie	5	Associate Degree	2
Gedrag en Maatschappij	5	HBO Bachelor	4
Gezondheidszorg	5	HBO Master	4
Landbouw en Natuurlijke omgeving	1	WO Bachelor	9
Natuur	5	WO Master	17
Taal en Cultuur	5	Totaal	36
Techniek	5		
Sectoroverstijgend	5		
Totaal	36		

Sector - reacti

Controlegroep - reactie panel (n=36)

De panels zijn in 86% van de rapporten zonder meer positief over de onderwijstaal in het Engels. In 8% van de rapporten maakt het panel een of meerdere opmerkingen maar ook deze zijn overwegend positief.

Conclusie m.b.t. de onderwijstaal

(Nb: gelet op de kleine aantallen is voorzichtigheid met conclusies geboden).

- In het domein Politiek is Engels de onderwijstaal in de meeste opleidingen.
- Dat geldt in iets mindere mate ook voor het domein Media.
- Voor Psychologie en Communicatie ligt dit anders. Daar is vooral Nederlands de onderwijstaal.
- Panels maken vrij zelden specifieke opmerkingen over de onderwijstaal. Als er wel nadrukkelijk iets over wordt vermeld is dat in de regel positief.

Antwoord 2

Welke motivering geven de opleidingen voor de keuze voor anderstalig onderwijs (meerwaardecriterium)²

- In alle domeinen inclusief in de controlegroep worden 'Onderwijs' en 'Arbeidsmarkt' het meest genoemd als criteria, gevolgd door 'Interculturele uitwisseling'.
- 'Docenten' en 'Nauwe samenwerking met internationale instituten' worden eveneens genoemd.
- In de domeinen Psychologie en Communicatie wordt ook het aantrekken van internationale studenten opgevoerd als criterium.
- In de controlegroep wordt 'Arbeidsmarkt' verreweg het meest genoemd als motivering, op ruime afstand gevolgd door 'Interculturele uitwisseling', Docenten en Onderwijs'.

² Meerwaardecriteria zijn: a. het onderwijs is in het bijzonder internationaal georiënteerd; b. de arbeidsmarkt waartoe de opleiding de studenten opleidt is internationaal georiënteerd; c. het onderwijs is zodanig ingericht dat een interculturele uitwisseling tussen studenten noodzakelijk is om de met het onderwijs beoogde kennis, inzicht en vaardigheden te kunnen verwerven; d. het onderwijs wordt verzorgd in nauwe samenwerking met bedrijven, instanties of onderwijsinstellingen die internationaal georiënteerd en overwegend anderstalig zijn; e. de docenten die de benodigde expertise bezitten om het onderwijs te kunnen verzorgen zijn voornamelijk anderstalig.

- De panels in de controlegroep onderschrijven ook in vrijwel alle gevallen de door de opleiding aangegeven argumentatie.
- Er is geen enkel rapport waar het panel negatief oordeelt over de gegeven argumentatie van de opleiding.
- Daarnaast benadrukken instellingen in enkele gevallen het aantrekken van internationale studenten om de krimp van de studentenaantallen te beperken.

Antwoord 3

Taalbeheersing van docenten

- Dit onderwerp krijgt in veel rapporten geen expliciete aandacht (gemiddeld 70%, inclusief controlegroep).
- Waar panels dit wel expliciet benoemen is het in overwegende mate positief.
- In de controlegroep is in 11% van de rapporten het panel positief met een of meer aanbevelingen voor verdere verbetering.

Bijlage

Voorbeelden uit een aantal panelrapporten

TNO AD:

De hogeschool beoogt de opleiding op de vestigingen in 2 plaatsen zowel in het Nederlands als in het Engels aan te bieden. Het panel is nagegaan of de hogeschool de keuze voor een Engelstalige optie voldoende heeft gemotiveerd en of docenten in staat zijn in het Engels les te geven. Gezien het internationale karakter van de opleiding vindt het panel de keuze passend. Ook het werkveld sprak zich tegenover het panel positief uit over de keuze. Daarnaast vindt het panel het logisch dat de hogeschool voor deze optie kiest op deze vestigingen; ook alle andere opleidingen van de hogeschool worden hier zowel in het Nederlands als in het Engels aangeboden. De docenten worden goed voorbereid op het lesgeven in het Engels en beschikken over het juiste niveau, stelt het panel vast. Het panel waardeert de keuzemogelijkheid die studenten in deze vestigingsplaatsen hebben voor de taal waarin zij de opleiding graag willen en/of kunnen volgen.

TNO HBO Bachelor:

The panel agrees with the choice to offer the programme in English. The programme expects the majority of its students to come from abroad and the language is in line with international developments and an international labour market perspective. All faculty members must have sufficient English language proficiency at an academic level. De Hogeschool biedt de master in het Engels aan en geeft hier meerdere redenen voor ter onderbouwing. Zowel de opleiding als de werkveldvertegenwoordigers benadrukken dat de voedseltransitie bij uitstek een internationaal vraagstuk is. Daarnaast wil de opleiding studenten uit andere delen van de wereld aantrekken. De opleiding heeft verder in lijn met het systemische en interdisciplinaire karakter de ambitie om een internationale learning community aan te bieden aan studenten. Het panel onderschrijft deze argumentatie. Het acht het passend om deze opleiding in het Engels aan te bieden en logischerwijs ook een Engelse opleidingsnaam te voeren.

TNO WO Master:

The programme is offered in English, which the panel deems appropriate for a MSc programme in the internationally oriented domain of Business & Economics. This prepares students for a job in an increasingly international academic and professional field. The teaching staff also has a strong international focus, and as a result are used to working in and speaking English.

Accreditatie Bestaande Opleiding WO Research Master

The research master's program is taught in English in accordance with its English name. The panel agrees with the choice for English, as this is the dominant language in the research fields associated with Linguistics and Communication. Students are prepared for academic and professional positions where they are likely to work in English and/or work in a (partially) international environment. The program itself also benefits from the use of English. Part of the teaching staff and almost half of its students are non-Dutch, and this leads to an international classroom where students learn from each other.

TNO HBO AD

De opleiding heeft gekozen voor een Engelse naam. Het werkveld is bij uitstek internationaal waarbij het vanzelfsprekend is om ook binnen Nederland de Engelstalige terminologie aan te houden. Het panel kan zich daarom vinden in deze keuze. Ook kan

het panel zich vinden in de keuze om Engels als voertaal te hanteren. Hierdoor kunnen internationale studenten de opleiding volgen en kunnen Nederlandse studenten zich goed voorbereiden op het internationale werkveld. Het panel adviseert om goed te monitoren of alle studenten en docenten de Engelse taal voldoende beheersen en indien nodig hier extra scholing voor aan te bieden.

Accreditatie Bestaande Opleiding HBO Bachelor

The programme aims to prepare students for an international professional career and is therefore taught in English. The programme notes that this also matches the international character of the art scene. In addition, the use of English as the common language in the programme allows for a broad spectrum of international student admissions and provides the opportunity for Dutch students to expand their future possibilities. Regarding the English level of the lecturers involved, Level B2 or higher is required. Moreover, the lecturers of the home-based learning class in English evaluate lecturers use of English during staff meetings. Starting academic year 2021 – 2022, lecturers will be reviewed based on their English level. If needed, support in the form of English language courses will be available.

Accreditatie bestaande opleiding HBO Bachelor

De opleiding biedt haar onderwijs ook aan in het Engels voor de internationale studenten die het Nederlands niet voldoende beheersen. Daarvoor hanteert de opleiding de hogeschool brede 'Richtlijnen Taal'. Voor de meeste docenten en medewerkers binnen de opleiding geldt dat zij gewend zijn in een internationale context te werken, waarbinnen Engels de voertaal is. Het auditteam heeft vernomen dat de opleiding nog niet over alles tevreden is. Ze noemt zelf als ontwikkelpunt dat nog niet alle documentatie tweetalig is en dat de kwaliteit van het Engels zoals dat gesproken en geschreven wordt door sommige docenten, medewerkers en studenten aandacht behoeft. Binnen de hogeschool ligt op dit moment besluitvorming voor in afwachting van en ter voorbereiding op de Wet Taal en Toegankelijkheid. Daarin wordt voorzien in een geïntegreerde aanpak die waar nodig ook consequenties heeft voor personeelsbeleid op dit gebied. Scherpe(re) keuzes zullen het voor studenten en docenten duidelijk maken welke eisen er worden gesteld aan Engelse taalbeheersing en wat ze in dezen mogen verwachten. Dat is belangrijk.

Accreditatie bestaande opleiding HBO Bachelor

Het panel onderschrijft de keuze voor het doceren in het Engels en het Nederlands. De hogeschool is een tweetalige onderwijsinstelling waar Nederlands en Engels een gelijkwaardige rol hebben. Dit past bij het internationale karakter van de hogeschool, de studentenpopulatie en het werkveld. Voor zowel docenten als studenten is deze tweetaligheid vanzelfsprekend. De opleiding biedt ondersteuning op het moment dat docenten of studenten behoefte hebben aan verbetering van hun taalcompetenties. Instromende studenten moeten ook voldoen aan specifieke taaleisen bij toelating.

Accreditatie Bestaande opleiding WO Bachelor

The programme is offered in English. The choice for English aligns with the language of instruction at other similar programmes in the Netherlands and befits the interdisciplinary, international, and intercultural character of Liberal Arts and Sciences degree programmes. The use of English accommodates the international focus of the curriculum and encourages an inclusive learning environment for students and staff members from different backgrounds. Moreover, through the choice for English as language of instruction, the programme does justice to the Knowledge Agenda of the Province, which aims at enlarging the international community to further strengthen the regional knowledge infrastructure. The assessment committee thinks that the choice for English as language of instruction is well motivated and befits the profile and the

objectives of the programme. The written materials and the discussions on site have furthermore demonstrated that the programme monitors the proficiency of English of both staff and students. In order to increase outreach in the region and successfully collaborate with local partners and the community, international staff is encouraged to actively engage in learning Dutch while international students can attend Dutch or even regional language classes. In addition, attention for multilingualism fits within the regional tradition and can contribute to global understanding.

Accreditatie Bestaande opleiding HBO Master

The panel agrees with the program that it makes the most sense to offer this MA in English, due to its position and the requirements of international staff. It would not be possible to offer this program without international cooperation. The use of English as the language of instruction has clear added value for this program. By extension, it makes sense to utilize an English language name for a program that positions itself not just nationally but internationally and seeks recognition at that level. The panel considers that all of the staff have sufficient command of the English language to provide excellent instruction and coaching to students.